

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA

Dla Walnego Zgromadzenia oraz dla Rady Nadzorczej Getin Noble Bank S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Getin Noble Bank S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”), w której jednostką dominującą jest Getin Noble Bank S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą w Warszawie, ul. Przyokopowa 33, na które składają się: skonsolidowany rachunek zysków i strat i skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku oraz noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego zawierające opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz skonsolidowanej sytuacji majątkowej i finansowej Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz jej skonsolidowanego wyniku finansowego i skonsolidowanych przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę przepisami prawa oraz statutem Jednostki dominującej.

Niniejsza opinia jest spójna ze sprawozdaniem dodatkowym dla Komitetu Audytu, które wydaliśmy dnia 25 kwietnia 2019 roku.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”) oraz stosownie do ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („ustawa o biegłych rewidentach”) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylające decyzję Komisji 2005/909/WE („rozporządzenie UE”). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego

sprawozdania „Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego”.

Jesteśmy niezależni od Spółek Grupy zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”) przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IFAC. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od Spółek Grupy zgodnie z wymogami niezależności określonymi w ustawie o biegłych rewidentach oraz w rozporządzeniu UE.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Istotna niepewność dotycząca kontynuacji działalności

Zwracamy uwagę na notę II.5.2 skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w której Zarząd Banku poinformował, że wynik finansowy netto Banku za 2018 rok wyniósł -444,7 mln złotych i był poniżej założeń Zaktualizowanego Programu Postępowania Naprawczego. Komisja Nadzoru Finansowego w kwietniu 2019 roku zobowiązała Bank do opracowania i przekazania do akceptacji Komisji Planu Naprawy, o którym mowa w artykule 141n ustawy Prawo Bankowe z uwzględnieniem elementów określonych w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2016 roku w sprawie planu naprawy oraz grupowego planu naprawy. Uwarunkowania te wraz z innymi sprawami przedstawionymi w nocie II.5.2 skonsolidowanego sprawozdania finansowego wskazują, że występuje znacząca niepewność, która może budzić poważne wątpliwości co do zdolności Banku do kontynuacji działalności. Nasza opinia nie zawiera modyfikacji w związku z tą sprawą.

Kluczowe sprawy badania

Kluczowe sprawy badania są to sprawy, które według naszego zawodowego osądu były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy. Obejmują one najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem. Do spraw tych odnieśliśmy się w kontekście naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości i przy formułowaniu naszej opinii oraz podsumowaliśmy naszą reakcję na te rodzaje ryzyka, a w przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne przedstawiliśmy najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka. Nie wyrażamy osobnej opinii na temat tych spraw.

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p>Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie, w tym zastosowanie Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9 Instrumenty Finansowe („MSSF 9”) po raz pierwszy</p>	
<p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania?</i></p> <p>Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w zamortyzowanym koszcie Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiły 40 205 666 tysięcy złotych i stanowiły istotną część sumy bilansowej. Na powyższą kwotę składała się wartość brutto kredytów i pożyczek w wysokości 45 034 460 tysięcy złotych pomniejszona o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości w wysokości 4 828 794 tysięcy złotych (w tym 3 943 641 tysięcy złotych na kredyty i pożyczki z utratą wartości oraz 885 153 tysiące złotych na kredyty i pożyczki bez utraty wartości).</p> <p>Kredyty i pożyczki są wyceniane przez Bank oraz jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bądź w wartości godziwej przez wynik finansowy.</p> <p>Począwszy od 1 stycznia 2018 roku, zgodnie z wymogami MSSF 9 „Instrumenty finansowe” zostało wdrożone podejście oczekiwanych strat kredytowych i Zarząd Banku jest zobligowany do określenia wartości oczekiwanych strat kredytowych, które mogą wystąpić w okresie 12 miesięcy lub pozostałym okresie życia ekspozycji, w zależności od klasyfikacji poszczególnych aktywów do koszyków. Ustalenie wysokości oraz momentu rozpoznania odpisu aktualizującego wymaga zastosowania istotnego osądu oraz istotnych i złożonych szacunków kierownictwa dotyczących między innymi:</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W ramach procedur badania udokumentowaliśmy nasze zrozumienie polityk rachunkowości, a także ich zmian oraz procedur Grupy Kapitałowej związanych z szacowaniem oczekiwanych strat kredytowych, a także funkcjonujących w Grupie Kapitałowej polityk zarządzania ryzykiem kredytowym. Przeanalizowaliśmy zaprojektowanie i funkcjonowanie w okresie sprawozdawczym mechanizmów kontrolnych wdrożonych przez Bank oraz jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej, które obejmowały proces udzielania kredytów, proces monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców oraz identyfikacji przesłanek utraty wartości, a także proces kalkulacji odpisów na oczekiwane straty kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie.</p> <p>Dokonałiśmy oceny kompletności danych wsadowych będących podstawą kalkulacji odpisów aktualizujących należności poprzez uzgodnienie ich do ksiąg rachunkowych.</p> <p>Ponadto, przeanalizowaliśmy metodyki tworzenia odpisów w ujęciu portfelowym na oczekiwane straty kredytowe pod kątem ich zgodności z wymogami MSSF 9 w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku, w tym na dzień wdrożenia standardu tj. na dzień 1 stycznia 2018 roku. Oceniliśmy modele, założenia i kompletność danych wykorzystanych przez jednostki Grupy Kapitałowej na potrzeby tworzenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe, w tym założenia będące podstawą określenia okresu ujawnienia strat, prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania oraz straty w wyniku niewykonania zobowiązania.</p>

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<ul style="list-style-type: none"> - ustalenia kryteriów znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego i ich oceny, - identyfikacji i oceny obiektywnych przesłanek utraty wartości, - określenia przewidywanych przyszłych przepływów pieniężnych, - wyceny zabezpieczeń, będących podstawą przyszłych odzysków, - przyjęcia definicji niewykonania zobowiązania, - określenie czynników makroekonomicznych. <p>Z uwagi na istotność kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie w stosunku do aktywów ogółem, a także znaczącą rolę osądu i szacunków kierownictwa oraz złożoność tych osądów i szacunków dotyczącą oceny oczekiwanych strat kredytowych oraz założeń przyjętych w modelach opisaną powyżej, uważamy wycenę kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie za kluczową sprawę badania. Uważamy to wdrożenie i wymagane w związku z nim ujawnienia za kluczową sprawę badania, ponieważ wymagały one od Grupy Kapitałowej opracowania nowych modeli rozpoznawania i pomiaru utraty wartości opartych na koncepcji strat oczekiwanych, a także istotnych osądów w wielu obszarach, w tym przy ustalaniu oczekiwanych strat kredytowych, a wpływ zastosowania tego standardu na kapitały własne, współczynnik kapitałowy i przyszłe wyniki finansowe Grupy Kapitałowej jest istotny.</p>	<p>Przeanalizowaliśmy wartość odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie kalkulowanych w ujęciu kolektywnym poprzez ich porównanie do rzeczywistych strat kredytowych realizowanych na poszczególnych portfelach jednorodnych w przeszłości.</p> <p>Przy przeprowadzaniu powyższych procedur angażowaliśmy naszych wewnętrznych specjalistów w zakresie modelowania ryzyka kredytowego.</p> <p>Na wybranej próbie przeanalizowaliśmy ekspozycje kredytowe oceniane przez Grupę Kapitałową indywidualnie. Dla wybranych ekspozycji oceniliśmy racjonalność oszacowanej przez Zarząd kwoty odzysku, w tym wartości odzyskiwalnej zabezpieczeń, bazując na dostępnych danych finansowych i rynkowych. Dla wybranych ekspozycji bez utraty wartości przeanalizowaliśmy sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorców oraz wypełnianie warunków umów kredytowych w celu identyfikacji potencjalnych przesłanek utraty wartości.</p> <p>Przeprowadziliśmy procedury analityczne w zakresie struktury i dynamiki salda kredytów i pożyczek mające na celu identyfikację i wyjaśnienie istotnych zmian lub wyjaśnienie braku spodziewanych zmian.</p> <p>Dodatkowo przeprowadziliśmy analizę określonych przez Bank przesłanek znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego oraz klasyfikacji do kategorii („koszyków”) ryzyka, tzw. „staging”.</p> <p>W odniesieniu do systemów informatycznych, w których w okresie sprawozdawczym dokonywane było przeliczanie zarówno parametrów ryzyka kredytowego oraz wyliczenia odpisu na oczekiwane straty kredytowe nasza analiza efektywności</p>

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p><i>Odniesienie do ujawnienia w sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Informacje w zakresie metodyki klasyfikacji i wyceny kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie, a także związane z nimi kwestie osądu i szacunków zostały opisane w notach II.5.9, II.5.13, II.6 skonsolidowanego sprawozdania finansowego, natomiast szczegółowe informacje w zakresie wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz wartości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości zostały opisane w notach II.25 oraz II.16 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p> <p>Informacje na temat wpływu zastosowania MSSF 9 zostały opisane przez Grupę Kapitałową w nocie II.5.5 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>mechanizmów kontrolnych została przeprowadzona we współpracy ze specjalistami w obszarze systemów informatycznych.</p> <p>Ponadto dokonaliśmy oceny ujawnień dotyczących odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz wdrożenia MSSF 9 zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym pod kątem ich zgodności z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.</p> <p>Zapoznaliśmy się z ujawnieniami o charakterze jakościowym oraz ilościowym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym pod kątem ich zgodności z wymaganiami MSR 8, tj. czy zawierają informacje potrzebne do oceny wpływu MSSF 9 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za okresy rozpoczęte dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.</p>
Zaangażowania w jednostki powiązane	
<p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania?</i></p> <p>Grupa Kapitałowa wykazała w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31 grudnia 2018 roku inwestycje oraz należności od jednostek stowarzyszonych w wartości bilansowej netto odpowiednio 242 805 tysięcy złotych, przy czym wysokość rozpoznanego odpisu z tytułu utraty wartości tych inwestycji wyniosła odpowiednio 323 418 tysięcy złotych i obciążyła całkowite dochody za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku kwotą netto 32 067 tysięcy złotych. Ponadto Grupa Kapitałowa posiada kredyty i należności od pozostałych jednostek powiązanych w wysokości brutto 6 101 595 tysięcy złotych (w tym brutto 5 584 565</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W ramach procedur badania, w odniesieniu do utraty wartości inwestycji w jednostki stowarzyszone oraz kredytów i należności od jednostek stowarzyszonych oraz pozostałych jednostek powiązanych oceniliśmy osądu Zarządu w obszarze wystąpienia przesłanek utraty wartości inwestycji oraz pozostałych zaangażowań oraz oceniliśmy szacunki wartości utraty wartości.</p> <p>Przeanalizowaliśmy oraz omówiliśmy z Zarządem prognozy przyszłych przepływów pieniężnych i wyników jednostek stowarzyszonych oraz kluczowe założenia tych prognoz, w tym takie jak okresy realizacji przepływów oraz stopy dyskonta. Sprawdziliśmy również poprawność arytmetyczną modelu zdyskontowanych</p>

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p>tysięcy złotych wierzytelności leasingowych), przy czym wysokość rozpoznanego odpisu z tytułu utraty wartości tych zaangażowań wyniosła odpowiednio 92 479 tysięcy złotych i obciążała całkowite dochody za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku kwotą netto 92 425 tysięcy złotych. Szacunek wartości odzyskiwalnej inwestycji w jednostki stowarzyszone, a także szacunek odpisu aktualizującego kredytów, pożyczek i należności wymaga przyjęcia między innymi założeń dotyczących m.in. prognoz finansowych tych jednostek, stopy dyskonta, czy oceny wartości zabezpieczeń.</p> <p>W związku z nieodłączną niepewnością oraz poziomem profesjonalnego osądu towarzyszącymi szacowaniu prognoz oraz ustalaniu stopy dyskonta czy wartości zabezpieczeń, jak również istotności zaangażowania w jednostki powiązane dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego obszar ten uważamy za kluczową sprawę badania.</p> <p><i>Odniesienie do ujawnienia w sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Ujawnienia dotyczące szacunków wartości odzyskiwalnej inwestycji w jednostki stowarzyszone zostały zamieszczone w nocie II.28 skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz w nocie II.6 skonsolidowanego sprawozdania finansowego w obszarze profesjonalnego osądu i szacunków Zarządu. Ujawnienia dotyczące zaangażowań w jednostki powiązane zostały zamieszczone w nocie II.49 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>dywidend oraz pozostałych modeli wykorzystywanych przez Grupę Kapitałową do określenia wartości odzyskiwalnej tych inwestycji. Dla ekspozycji przeanalizowaliśmy m.in. sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorców oraz wypełnianie warunków umów kredytowych oraz racjonalność oszacowanych przez Zarząd kwot odzysku, w tym wartości odzyskiwalnej zabezpieczeń, bazując na dostępnych danych finansowych i rynkowych.</p> <p>Ponadto, oceniliśmy kompletność ujawnień, zgodnie z MSR 36 Utrata wartości aktywów oraz MSSF 9 Instrumenty Finansowe, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej w zakresie utraty wartości.</p>

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
Odzyskiwalność aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	
<p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania?</i></p> <p>Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosły 524 129 tysięcy złotych.</p> <p>Grupa Kapitałowa rozpoznaje aktywa z tytułu podatku odroczonego w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego.</p> <p>Grupa Kapitałowa rozpoznaje aktywa z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione. Rozpoznanie aktywów z tytułu podatku odroczonego wymaga zatem zastosowania przez Grupę Kapitałową w istotnej mierze szacunków odnośnie przyszłych wyników podatkowych Grupy Kapitałowej, w szczególności w zakresie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom, uprawdopodobnień odpisów z tytułu utraty wartości kredytów, oraz profesjonalnego osądu i oceny realizowalności aktywów z tytułu podatku odroczonego.</p> <p>W związku z powyższym obszar ten stanowi kluczową sprawę badania.</p> <p><i>Odniesienie do ujawnienia w sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Polityki rachunkowości Grupy Kapitałowej w zakresie aktywów z tytułu podatku</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W trakcie badania uzyskaliśmy zrozumienie procesu rozpoznawania zobowiązań z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego w Grupie Kapitałowej.</p> <p>Dokonałiśmy ponadto analizy kompletności i poprawności ujęcia w kalkulacji aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego różnic przejściowych oraz poprawności kalkulacji ujętych przez Grupę w związku z tymi różnicami przejściowymi aktywów z tytułu podatku odroczonego na dzień 31 grudnia 2018 roku. Rozważyliśmy także założenia wykorzystywane przez Grupę w ocenie odzyskiwalności rozpoznanych na dzień 31 grudnia 2018 roku aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, w szczególności możliwość realizacji prognozowanego przychodu podatkowego uwzględniając prognozę wyników finansowych oraz podatkowych spółek z Grupy oraz przyjęte założenia i szacunki dotyczące możliwości uprawdopodobnienia odpisów dla celów podatkowych. Oceniliśmy również wpływ planowanego połączenia Banku z Idea Bank S.A. na ustalenie aktywów i zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nasze analizy zostały przeprowadzone we współpracy ze specjalistami w obszarze podatków.</p> <p>Przeprowadziliśmy także analizę ujęcia przez Grupę Kapitałową w wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego zdarzeń, które wystąpiły po dacie bilansowej, a przed datą sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p> <p>Rozważyliśmy ponadto, czy zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym ujawnienia w zakresie zasad rozpoznawania aktywów z tytułu podatku odroczonego oraz</p>

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p>odroczonego zostały opisane w nocie II.5.35 skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Dodatkowe informacje dotyczące aktywów z tytułu podatku odroczonego zostały przedstawione w nocie II.18 dodatkowych informacji i objaśnień skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>założenia w zakresie odzyskiwalności aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego są kompletne, adekwatne do specyfiki działalności i przyszłych planów Grupy Kapitałowej oraz zgodne z obowiązującymi wymogami w zakresie sprawozdawczości finansowej.</p>
Rezerwy na istotne sprawy sporne oraz ryzyko regulacyjne	
<p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania?</i></p> <p>Grupa Kapitałowa działa na rynku charakteryzującym się wysokim stopniem złożoności oraz zmienności regulacji prawnych dotyczących wielu kluczowych obszarów działalności takich jak, między innymi udzielanie kredytów lub sprzedaż innych produktów bankowych.</p> <p>Grupa Kapitałowa utworzyła rezerwy na ryzyko prawne oraz wykazuje istotne zobowiązania warunkowe wynikające z licznych spraw sądowych i postępowań w zakresie ochrony praw konsumentów, w tym dotyczących umów kredytów hipotecznych denominowanych we franku szwajcarskim lub indeksowanych do franka szwajcarskiego. Potencjalne naruszenie przez Grupę Kapitałową przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych regulujących działalność Grupy Kapitałowej może mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, w tym na wycenę rezerw na przyszłe zobowiązania w związku z niedostosowaniem działalności do wymogów prawa oraz zakresu ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto osądy Zarządu Banku dotyczące ujęcia i wyceny rezerw z tytułu postępowań sądowych oraz rezerw z tytułu postępowań administracyjnych są z natury obciążone ryzykiem i mogą zmienić się w czasie, ponieważ wyniki trwających spraw</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W ramach procedur badania przeprowadziliśmy między innymi następujące procedury:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przeanalizowaliśmy protokoły z posiedzeń organów Banku oraz jednostek zależnych. - Zapoznaliśmy się z korespondencją Banku oraz jednostek zależnych z organami nadzoru i z rejestrami skarg klientów oraz wybranymi skargami otrzymanymi przez Bank oraz jednostki zależne. - Omówiliśmy z kierownictwem Banku oraz jednostek zależnych sprawy sporne, postępowania w zakresie ochrony praw konsumentów oraz postępowania administracyjne, w celu zrozumienia zastosowanego osądu na bazie dostępnych informacji, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. - Zapoznaliśmy się z listą spraw spornych, w których stroną jest Bank lub jednostki zależne oraz oceną prawników Banku i jednostek zależnych w zakresie ich rozstrzygnięć. Zwróciliśmy się również z zapytaniami do zewnętrznych kancelarii prawnych obsługujących Bank i jednostki zależne. Oceniliśmy zdarzenia występujące po dacie bilansowej, w tym między innymi status pozwów zbiorowych oraz pozostałych spraw spornych jak również status korespondencji

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p>sądowych oraz postępowań administracyjnych są zależne od przyszłych rozstrzygnięć.</p> <p>W związku z powyższym, uważamy ujęcia i wyceny rezerw z tytułu postępowań sądowych oraz rezerw z tytułu postępowań administracyjnych za kluczową sprawę badania.</p> <p>Ujawnienia w zakresie osądu Zarządu Banku związanego z szacunkami dotyczącymi rezerw oraz zobowiązań warunkowych znajdują się w nocie II.40 wraz z opisem najważniejszych spraw sądowych oraz postępowań w zakresie ochrony praw konsumentów, a rozważania związane z ryzykiem regulacyjnym znajdują się w nocie II.5.2 oraz III.9 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>z organami nadzoru oraz wypełnienia rekomendacji organów zewnętrznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uzyskaliśmy oświadczenie Zarządu Jednostki dominującej o kompletności przekazanych nam protokołów, informacji o sprawach spornych i reklamacji oraz korespondencji z organami nadzoru. - Oceniliśmy adekwatność i kompletność rezerw na sprawy sporne oraz zobowiązania warunkowe, które zostały utworzone przez Bank i jednostki zależne w świetle istniejącej dokumentacji prawnej oraz rozważyliśmy możliwe alternatywne wyniki postępowań sądowych oraz administracyjnych. <p>Ponadto dokonaliśmy oceny ujawnień związanych z istotnymi kwestiami regulacyjnymi, a także ujawnienia związanego z szacunkami dotyczącymi rezerw oraz zobowiązań warunkowych zawartego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, pod kątem jego kompletności oraz adekwatności.</p>
Wycena zaangażowania w TU Europa	
<p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania?</i></p> <p>Jak wskazano w nocie II.23 skonsolidowanego sprawozdania finansowego, Bank jest stroną porozumień dotyczących opcji sprzedaży w odniesieniu do akcji TU Europa (w tym posiadanych przez Grupę) oraz sposobu obliczania ceny ich wykonania obejmującej m.in. potencjalne zobowiązania z tytułu <i>clawback</i> dotyczące współpracy między spółkami z Grupy Kapitałowej TU Europa a spółkami powiązanymi z akcjonariuszem kontrolującym Bank.</p> <p>W związku z powyższymi porozumieniami na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa wykazała w ramach aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>Nasze procedury badania obejmowały m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie się z porozumieniami zawartymi pomiędzy stronami udostępnionymi przez Zarząd Banku; - ocenę założeń i metodologii, w tym korzystając z naszych specjalistów z obszaru wycen oraz ryzyka kredytowego, wykorzystanych przez Zarząd Banku w wycenie akcji TU Europa obejmujących m.in. prognozy finansowe TU Europa, stopy dyskonta oraz dobór spółek porównawczych; - przeanalizowaliśmy oraz omówiliśmy z Zarządem Banku prognozy przyszłych przepływów pieniężnych dotyczące współpracy między spółkami z Grupy Kapitałowej TU

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p>wynik finansowy akcje TU Europa w wartości 141,1 mln zł oraz w ramach pochodnych instrumentów finansowych opcje sprzedaży akcji (po uwzględnieniu zobowiązania z tytułu <i>clawback</i>) w wysokości 19,0 mln zł.</p> <p>Powyższe aktywa finansowe wyceniane są przy użyciu istotnych nieobserwowalnych danych wejściowych, przy czym wartość opcji została pomniejszona o zdyskontowaną estymację potencjalnego przyszłego zobowiązania, którego wysokość zależy od wyników współpracy pomiędzy spółkami z Grupy Kapitałowej TU Europa S.A. a spółkami powiązanymi z akcjonariuszem kontrolującym Bank w okresie 2012-2026.</p> <p>Ponieważ wycena powyższych aktywów finansowych wymaga zastosowania przez Grupę profesjonalnego osądu i szacunków w obszarze przewidywanych przepływów pieniężnych oraz realizacji prognoz biznesowych, a wartość jest istotna, kwestia ta została uznana za kluczową sprawę badania.</p> <p><i>Odniesienie do ujawnienia w sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Informacje dotyczące wyceny tych aktywów finansowych, a także związane z nimi kwestie osądu i szacunków zostały opisane w notach II.23 oraz II.45.2 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>Europa, a spółkami powiązanymi z akcjonariuszem kontrolującym Bank;</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeanalizowaliśmy i omówiliśmy z Zarządem Banku ocenę prawdopodobieństwa realizacji zobowiązań warunkowych wynikających z porozumień; - porównaliśmy szacunki i założenia przyjętych na potrzeby wyceny do publicznie dostępnych danych rynkowych o charakterze ekonomiczno-finansowym, a także do planów finansowych Banku oraz TU Europa. <p>Rozważyliśmy ponadto, czy zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym ujawnienia są adekwatne.</p>

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki dominującej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz skonsolidowanej sytuacji majątkowej i finansowej oraz skonsolidowanego wyniku finansowego Grupy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię

Europejską, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości, obowiązującymi Grupę przepisami prawa oraz statutem Jednostki dominującej, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd Jednostki dominującej uznaje za niezbędną, aby umożliwić sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając skonsolidowane sprawozdanie finansowe Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Grupy (Jednostki dominującej oraz istotnych jednostek) do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd Jednostki dominującej albo zamierza dokonać likwidacji Grupy (Jednostki dominującej lub istotnych jednostek), albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd Jednostki dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („ustawa o rachunkowości”). Członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zgodnie z § 5 Międzynarodowego Standardu Badania 320, koncepcja istotności stosowana jest przez biegłego rewidenta zarówno przy planowaniu i przeprowadzaniu badania, jak i przy ocenie wpływu rozpoznanych podczas badania zniekształceń oraz nieskorygowanych zniekształceń, jeśli występują, na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, a także przy formułowaniu opinii biegłego rewidenta. W związku z powyższym, wszystkie opinie i stwierdzenia zawarte w sprawozdaniu z badania są wyrażane z uwzględnieniem jakościowego i wartościowego poziomu istotności ustalonego zgodnie ze standardami badania i zawodowym osądem biegłego rewidenta.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Jednostki dominującej obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędem, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywu, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej,
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Grupy,
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Jednostki dominującej,
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Jednostki dominującej zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Grupy do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Grupa zaprzestanie kontynuacji działalności,
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację,
- uzyskujemy wystarczające odpowiednie dowody badania odnośnie do informacji finansowych jednostek lub działalności gospodarczych wewnątrz Grupy w celu wyrażenia opinii na temat skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jesteśmy odpowiedzialni za kierowanie, nadzór i przeprowadzenie badania Grupy i pozostajemy wyłącznie odpowiedzialni za naszą opinię z badania.

Przekazujemy Komitetowi Audytu Jednostki dominującej informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Składamy Komitetowi Audytu Jednostki dominującej oświadczenie, że przestrzegaliśmy stosownych wymogów etycznych dotyczących niezależności oraz, że będziemy informować ich o wszystkich powiązaniach i innych sprawach, które mogłyby być racjonalnie uznane za stanowiące zagrożenie dla naszej niezależności, a tam gdzie ma to zastosowanie, informujemy o zastosowanych zabezpieczeniach.

Spośród spraw przekazywanych Komitetowi Audytu Jednostki dominującej ustaliliśmy te sprawy, które były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy i dlatego uznaliśmy je za kluczowe sprawy badania. Opisujemy te sprawy w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta, chyba że przepisy prawa lub regulacje zabraniają publicznego ich ujawnienia lub gdy, w wyjątkowych okolicznościach, ustalimy, że kwestia nie powinna być przedstawiona w naszym sprawozdaniu, ponieważ można byłoby racjonalnie oczekiwać, że negatywne konsekwencje przeważąby korzyści takiej informacji dla interesu publicznego.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności Grupy

Inne informacje obejmują sprawozdanie z działalności Grupy za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku („Sprawozdanie z działalności Grupy”) wraz z oświadczeniem o stosowaniu ładu korporacyjnego, które jest wyodrębnioną częścią tego sprawozdania (razem „Inne informacje”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie Innych informacji zgodnie z przepisami prawa.

Zarząd Jednostki dominującej oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności Grupy wraz z wyodrębnionymi częściami spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje Innych informacji. W związku z badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się z Innymi informacjami, i czyniąc to, rozpatrzenie, czy Inne informacje nie są istotnie niespójne ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym lub naszą wiedzą uzyskaną podczas badania, lub w inny sposób wydają się istotnie zniekształcone. Jeśli, na podstawie wykonanej pracy, stwierdzimy istotne zniekształcenia w Innych informacjach, jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania. Naszym obowiązkiem, zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach, jest również wydanie opinii, czy Sprawozdanie z działalności Grupy zostało sporządzone zgodnie z przepisami oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jesteśmy zobowiązani do poinformowania, czy Jednostka dominująca sporządziła oświadczenie na temat informacji niefinansowych oraz wydania opinii, czy Jednostka dominująca w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego zawarła wymagane informacje.

Opinia o Sprawozdaniu z działalności Grupy

Na podstawie wykonanej w trakcie badania pracy, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności Grupy:

- zostało sporządzone zgodnie z art. 49 ustawy o rachunkowości oraz § 71 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim („rozporządzenie o informacjach bieżących”), oraz art. 111a ust. 1-2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo Bankowe („Prawo Bankowe”),
- jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, w świetle wiedzy o Grupie i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania oświadczamy, że nie stwierdziliśmy w Sprawozdaniu z działalności Grupy istotnych zniekształceń.

Opinia o oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego

Naszym zdaniem, w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Grupa zawarła informacje określone w § 70 ust. 6 punkt 5 rozporządzenia o informacjach bieżących/regulaminu, o którym mowa w art. 61 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych („regulamin”).

Ponadto, naszym zdaniem, informacje wskazane w § 70 ust. 6 punkt 5 lit. c-f, h oraz i tego rozporządzenia/regulaminu zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Informacja na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że Jednostka dominująca zamieściła w sprawozdaniu z działalności Grupy informację o sporządzeniu odrębnego sprawozdania na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2c ustawy o rachunkowości oraz że Jednostka dominująca sporządziła takie odrębne sprawozdanie.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących odrębnego sprawozdania na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Banki i firmy inwestycyjne są obowiązane przestrzegać regulacji ostrożnościowych zawartych odpowiednio w przepisach Prawa Bankowego, uchwałach Zarządu NBP, uchwałach KNF, zaleceniach i rekomendacjach KNF oraz Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR) i wydanych na podstawie tego rozporządzenia rozporządzeń Komisji (UE) dotyczących:

- koncentracji ryzyka kredytowego,
- koncentracji udziałów kapitałowych,
- kwalifikacji kredytów oraz udzielonych gwarancji i poręczeń do grup ryzyka i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- płynności,
- wysokości rezerwy obowiązkowej,
- adekwatności kapitałowej.

Za przestrzeganie obowiązujących regulacji ostrożnościowych, w tym w szczególności za prawidłowe ustalenie przez Grupę współczynników kapitałowych jest odpowiedzialny Zarząd Banku. Naszym zadaniem było, w oparciu o przeprowadzone badanie, przedstawienie informacji czy Grupa przestrzegała powyższych regulacji ostrożnościowych. Naszym celem nie było wyrażenie opinii na temat przestrzegania tych regulacji.

W ramach badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego wykonaliśmy procedury w odniesieniu do współczynników kapitałowych i nie zidentyfikowaliśmy nieprawidłowości w wyliczeniu tych współczynników, które mogłyby mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość. W związku z tym informujemy, że Zarząd Banku prawidłowo ustalił współczynniki kapitałowe zgodnie z przepisami opisanymi powyżej.

Oświadczenie na temat świadczonych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych, które świadczyliśmy na rzecz Grupy są zgodne z prawem i przepisami obowiązującymi w Polsce oraz że nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zakazane na mocy art. 5 ust. 1 rozporządzenia UE oraz art. 136 ustawy o biegłych rewidentach. Usługi niebędące badaniem sprawozdań finansowych, które świadczyliśmy na rzecz Grupy w badanym okresie sprawozdawczym zostały wymienione w sprawozdaniu z działalności Grupy.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy po raz pierwszy uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 31 maja 2017 roku Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy badamy nieprzerwanie począwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2017 roku; to jest przez okres 2 kolejnych lat.

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2019 roku

Kluczowy biegły rewident

Anna Sirocka
biegły rewident
nr w rejestrze: 9626

działający w imieniu:
Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr na liście firm audytorskich: 130